

A tegnapi naptól, annak még nagyon is friss emlékeitől, sehogyan sem tudok szabadulni. Baranyában jártam, végig azokon a kis falvakon, amelyek gyermekkorom világát jelentették és jelentik ma is. Megdőbentett némaságuk, a kihalt utcák felém nyúló jajkiáltása. Képzetelem, mint valami rakoncátlan gyermek, kiragadott a torkomra szoruló valóság kegyetlen szorításából, és vitt magával a múltba, abba a másik Baranyába. Egy kis emlékforgács került eléem.

Nyárutó. A baranyai szőlőhegy csodavilága. Tökék, szőlőfürtök, kék eres, tenyérnyi levelek, varázslatos szőlőrengeteg. Seholy egy lélek, legalábbis úgy fest minden itt, a baranyai hegyháton, mintha megállt volna az idő, mintha egy láthatatlan kéz kilopta volna innen magát az életet. Aztán ebből a zöld szőlőrengetegből hangok, furcsa, hívogató-felelgető hangfoszlányok jönnek elő, szökkennek a magasba, kergetik egymást, összegubancolódnak, táncra perdülnek életmozgató vidámsággal, és egyszerre csak rádöbben az ember, hogy lélegzik a hegyhát, hogy pudározó lányok és fiúk tiszta szép lelke kavargat körülöttem, melletted, benned. Rádöbbersz kicsorduló melegséggel, hogy te is itt vagy, te is itt lehetsz!

Nagyapámék szőleje mindjárt ott volt a falu felett. A kis tisztáson, amelyet katonás rendben körülvettek a szőlősorok, házikót épített, valószínűleg még édesapám egy rettenetes, mély kutat ásátott. Ez volt az én birodalmam, ez volt a mi birodalmunk nagyapámmal, az öreg Vargával. Amikor érni kezdett a szőlő, már úgy istenigazából, nagy-

Szüret

■■■

bátyám kocsira ültetett bennünket, nagyanyám ellátott bennünket élelemmel (nagyapámat itallal is), és aztán irány a hegyhát.

Beköltöztünk a házikóba. A két pudározó (másutt inkább a szőlőcsösz használják) elszántságával, hogy ide aztán ne merészkedjen szőlőt lopni senki emberfia, mert hogy megkeserüli, az már biztos. Szóval elrendezkedtünk a házikó egyetlen szobájában, helyére raktuk a nekünk szánt rengeteg elemőziát (annyit pakolt a nagyanyám, hogy a telet is nyugodtan kihúzhattuk volna), és munkához láttunk.

A ház előtt két hatalmas diófa hozta nekünk a hűvöst. Alatta hatalmas kiszáradt fatörzset rövidítettek asztallá, és pad is kerekedett mellé. Nagyapámmal letelepedtünk a jó hűvösbe, és szorgalmasan, nagy-nagy odafigyeléssel vertük a lapot. Kártyáztunk. Borzasztóan kopott, zsíros, megviselt kártyacsomaggal játszottunk. Hogy hol szerezte nagyapám, máig sem tudom, soha nem is kérdeztem, csak kevertük, osztottuk egymásnak az ujjunkhoz ragadó lapot. Hosszú szárú pipája volt nagyapámnak, szopókáját a szája szegletébe tolta, és míg durva ujjai között pokoli gyorsasággal táncoltak a lapok, szemében valami huncut, gyerekes vidámság bujkált. Ramsliztunk mi ketten. Partit én soha nem nyertem. Akármilyen jó lapom volt, akármennyire is odafigyeltem, a végén mégis mindig én maradtam alul. Hangoskodtam, lázadoztam, hiába. Fogta a lapokat, számolt, magyarázott, hogy hát neki pirosból vagy tökből húsza volt, csak hát én nem emlékszem, hogy hát oda kell figyelni, és közben összeadott,

Deák-szurdok

■■■

kivont, az orrom alá dugta ezt vagy azt a lapot, és közben nevetett, de olyan igazából, szívből, hogy a könnye kicsordult, és folyt le arca barázdáin, és megcsillant a pipaszáron. Na nem baj, legközelebb majd te nyersz – vigasztalt a szemét törölgetve, és befogadott nagy, meleg gyermekszemébe.

S aztán, amikor a szürkület már ott lábatlankodott körülöttünk, vállamra tette súlyos kezét, és elindultunk a szőlőtőkék, karók közé szorult keskeny kis utakon, hogy megállapítsuk: nem dézsmálta-e meg valaki a termést, hogy minden rendben van-e. A faluból felbandukolt hozzánk az esti harangszó, és amíg mi ketten ott lépkedtünk a mi kis világunkban, bejárta a hegyhát minden zegét-zugát, a pudározók csodabirodalmát!

A valóság, amely sajnos itt van minden kegyetlenségével körülöttem, porrá zúzza bennem ezt a kis emlékforgácsot, de akkor is, életem mosolygós szép percei maradtak ott a baranyai hegyhát csendes hétköznapijaiban. Nagypám már régen, nagyon régen elment, a ház sem áll már ott, régen kivágták a szőlőtökéket, a két nagy diófát is és az esti harangszót is mind távolabbról hallom már.

Magyar Szó, 1991 szeptembere

